

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

Пономарьова Тетяна Володимирівна

УДК: 629.484:656.078.8

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ВАГОНБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник
Дикань Володимир Леонідович
доктор економічних наук, професор

Харків – 2012

ЗМІСТ

| | |
|--|-----|
| ВСТУП | 4 |
| РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства | 12 |
| 1.1. Аналіз основних категорій теорії конкуренції | 12 |
| 1.2. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства | 24 |
| 1.3. Фактор якості у забезпеченні конкурентоспроможності продукції | 35 |
| Висновок до першого розділу | 51 |
| РОЗДІЛ 2. Передумови підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України | 55 |
| 2.1. Проблеми та перспективи функціонування залізничного транспорту України | 55 |
| 2.2. Проблеми та перспективи розвитку ринку вагонів країн СНД та Балтії | 69 |
| 2.3. Дослідження поточного стану підприємств вагонобудування України | 77 |
| Висновок до другого розділу | 99 |
| РОЗДІЛ 3. Напрямки підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України | 103 |
| 3.1. Світовий досвід формування організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства | 103 |
| 3.2. Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств України | 111 |
| 3.3. Реалізація системи управління якістю продукції як основа підвищення конкурентоспроможності продукції вагонобудівних підприємств | 122 |

| | |
|------------------------------|-----|
| Висновок до третього розділу | 138 |
| ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ | 142 |
| ДОДАТКИ | 144 |
| ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ | 148 |

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В епоху глобалізації і міжнародної інтеграції внаслідок об'єктивності тенденцій поглиблення конкуренції все більшого значення для комерціалізації успіху кожної організації набуває її конкурентоспроможність. Сьогодні конкурентоспроможність виступає універсальною вимогою, що висувається відкритою господарюючою системою до будь-якого національного економічного суб'єкта. Бути конкурентоспроможним означає забезпечувати споживчі, якісні та цінові характеристики товарів і послуг на світовому рівні незалежно від того, де вони будуть реалізовані – на внутрішньому чи зовнішньому ринку.

Проблематика ефективного управління діяльністю вітчизняних підприємств вагонобудування, що функціонують як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, набуває особливої актуальності у зв'язку із загостренням конкуренції на світових ринках. На сьогодні, коли конкурентна боротьба розгортається на полі співвідношення ціни та якості продукції, а світовий ринок вагонобудування відкритий для відносно дешевої залізничної техніки з Китаю, для українських вагонобудівних підприємств важливо зберегти власні сегменти ринку та по можливості розширити сфери свого впливу.

Вирішення цих проблем значною мірою покладено на підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність дослідження теоретичних основ і методичних рекомендацій з розробки та реалізації заходів щодо підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України.

Теоретичні та практичні аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємств висвітлено в працях таких вчених, як: Г. Л. Азоев, І. Ансофф, Л. В. Балабанова, Л. В. Баумгартен, В. А. Вайсман,

В. Л. Дикань, І. З. Должанський, М. Портер, Ю. Б. Рубін, І. Ю. Сіваченко, Л. В. Соколова, А. І. Суворов, А. Турбілін та ін.

Вагомий внесок у розв'язання проблеми управління якістю продукції зробили такі закордонні вчені, як: Е. Демінг, Дж. Джуран, К. Ісікава, Й. Кондо, Т. Конті, Г. Тагута, А. Фейгенбаум, Д. Харрінгтон та ін.

Теоретичні та практичні аспекти забезпечення якості на вітчизняних підприємствах промисловості розроблено такими науковцями, як:

М. В. Гненний, О. Г. Дейнека, О. Д. Жаковський, А. М. Золотарьов, О. С. Іванілов, П. Я. Калита, В. В. Колбун, О. М. Криворучко, О. І. Момот, Л. О. Позднякова, В. Г. Сиченко, Л. О. Українська, В. Г. Шинкаренко та ін.

Питання конкурентоспроможності набули стратегічного значення в умовах ринкової економіки і залишаються недостатньо дослідженими з точки зору галузевої специфіки, не розроблено чітких механізмів виходу підприємства на нові глобальні ринки, не визначено та не обґрунтовано фактори впливу на основні елементи конкурентоспроможності, не обґрунтовано інструментарій оцінки конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Часткове вирішення цих проблем можливе при детальному аналізі ринків світових ринкових структур.

Невирішеність зазначених питань зумовила вибір теми дослідження, а також його мету, завдання та основні напрямки дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана як ініціативна згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри економіки, організації і управління підприємством Української державної академії залізничного транспорту за темою «Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів», відповідає цілям та завданням, поставленим у Транспортній стратегії України до 2020 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 року № 914), а також у Комплексній програмі оновлення рухомого складу України на 2008-

2020 роки (затверджена наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 14 жовтня 2008 року № 1259).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розроблення методичних рекомендацій щодо напрямків підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України.

Реалізація поставленої мети визначила необхідність вирішення таких завдань:

- розкрити сутність поняття «конкурентоспроможність підприємства»;
- запропонувати методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- визначити роль фактора якості у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства;
- оцінити проблеми та перспективи функціонування залізничного транспорту України;
- побудувати модель системи взаємовідносин гірничо-металургійного та залізничного комплексів України зі зворотнім зв'язком;
- дослідити поточний стан підприємств вагонобудування України;
- побудувати організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств;
- дослідити фактори, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств;
- визначити вплив реалізації системи менеджменту якості на підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення конкурентоспроможності підприємств вагонобудування України.

Предмет дослідження – теоретичні положення та методичні підходи щодо управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств України.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження стали положення та висновки з проблем розробки конкурентних стратегій підприємства для зовнішнього ринку, викладені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених і фахівців-практиків з досліджуваної проблеми, закони й нормативні акти України.

У дослідженні використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: *аналізу та синтезу* – при дослідженні сутності конкурентоспроможності, для уточнення визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства»; *статичного групування та порівняння* – при проведенні аналізу діяльності підприємств вагобудування; *економіко-математичного моделювання* – при розробці методики оцінки конкурентоспроможності підприємства та моделі організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю вагобудівних підприємств; *графічний* – для наочного ілюстрування явищ, процесів та закономірностей, що досліджуються.

Інформаційною базою дослідження є закони, нормативні та правові акти Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, матеріали Державної служби статистики, Національного Банку України, монографії та періодичні українські й зарубіжні видання, інформація зі всесвітньої мережі Інтернет, результати власних досліджень автора.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в такому:

удосконалено:

– визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства», яке, на відміну від існуючих, запропоновано характеризувати як реальну та потенційну спроможність підприємства проектувати, виготовляти та збувати, в тих чи інших конкретних умовах, продукцію, яка користується більш пріоритетним попитом у споживачів за умови ефективної господарської діяльності та її практичної прибуткової реалізації в умовах конкурентного ринку, що дозволить удосконалити підходи до забезпечення

конкурентоспроможності підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;

– методику оцінки конкурентоспроможності підприємства на основі системного дослідження конкурентних позицій підприємства, що дало можливість для виявлення наявних ресурсів підприємства, оцінки ефективності використання потенціалу конкурентоспроможності і визначення рівня його конкурентоспроможності відносно підприємств, які функціонують в одній галузі та належать одній продуктивній групі;

– модель впливу факторів виробничої сфери на якість продукції вагонобудівних підприємств України на основі виділення факторів, які впливають на якість праці та якість виробничого процесу на підприємстві, що обумовлює в кінцевому результаті конкурентоспроможність продукції та попит на неї у сфері споживання;

– систему взаємовідносин гірничо-металургійного та залізничного комплексів України на основі неможливості ізолювання процесів, що здійснюються в цих видах економічної діяльності, як систему зі зворотнім зв'язком, що дозволило визначити напрямки взаємодії залізничного та гірничо-металургійного комплексів з метою забезпечення ефективності їх співробітництва;

дістало подальшого розвитку:

– побудова організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств України як сукупності методів і способів, які дають можливість підприємству мати стійке положення на ринку, притягати і зберігати споживачів при реалізації основної мети своєї діяльності;

– класифікація факторів підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України на основі виділення факторів, що впливають на конкурентоспроможність продукції вагонобудування, що у кінцевому результаті обумовлює максимальне покращення рівня

конкурентоспроможності продукції вагонобудівних підприємств до рівня міжнародних стандартів якості й екологічної безпеки;

– система управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств на основі її розробки та функціонування під впливом факторів зовнішнього середовища, що дозволяє розглядати її як складову частину системи стратегічного управління підприємством;

– застосування комбінованого підходу до впровадження системи менеджменту якості на вагонобудівних підприємствах України з огляду на особливості продукції вагонобудівних підприємств України та функціонування як внутрішнього, так і світового ринків вагонів, що дозволить забезпечити зростання рівня конкурентоспроможності продукції вагонобудування України;

– створення системи аналізу якості з боку керівництва вагонобудівних підприємств з метою більш повного охоплення сфер діяльності підприємства системою менеджменту якості, який є ефективним управлінським інструментом на підприємстві, що дозволяє ліквідувати непогодженість у діях відділів, налагодити комунікації, поліпшити взаємодію із зовнішніми організаціями.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в дисертаційній роботі теоретичні положення і практичні рекомендації надають можливість розробити напрямки підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України, що дасть змогу їм зберегти вже набуті ринкові позиції та забезпечити завоювання нових ринкових позицій у майбутньому.

Окремі пропозиції дисертаційного дослідження розглянуті Головним управлінням приміських пасажирських перевезень Державної адміністрації залізничного транспорту України «Укрзалізниця», що підтверджено актом впровадження ЦРП 9/728А від 6 жовтня 2011 року та технічною службою Південної залізниці (акт впровадження НТО 006/251А від 10 листопада 2011 року).

Методичні розробки, запропоновані у дисертації, використовуються у навчальному процесі Інституту перепідготовки та підвищення кадрів Української державної академії залізничного транспорту при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Планування діяльності підприємств», «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Організація і нормування праці на залізничному транспорті», «Організація виробництва», «Забезпечення конкурентостійкості підприємств» та у дипломному проектуванні, що підтверджується відповідним актом впровадження (акт впровадження від 2 липня 2011 року).

Особистий внесок здобувача. Основні висновки і результати дисертаційного дослідження виконані автором самостійно на основі аналізу, систематизації та узагальнення теоретичних досліджень і практичного досвіду з питань стратегічного управління та управління конкурентоспроможністю підприємств. Особистий внесок здобувача в наукові та практичні результати, що виконані у співавторстві, є таким: у роботі [39] здобувачем проведено оцінку конкурентоспроможності підприємства на основі системного дослідження його конкурентних позицій.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, результати дослідження, висновки доповідалися та були схвалені на 3-х міжнародних науково-практичних конференціях та 2-х Всеукраїнських науково-практичних конференціях студентів, аспірантів і молодих вчених, у тому числі на:

- Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих учених у рамках Каразінських читань, присвячених 200-річчю від дня заснування Харківського університету (16–17 квітня 2004 року, Харків);
- Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в системі світових економічних процесів» (17–18 грудня 2009 року, Харків);
- Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (15–16 квітня 2011 року, Харків);

– VII Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України» (30 травня – 4 червня 2011 року, Коктебель);

– V Міжнародній науково-практичній конференції «Управлінські аспекти підвищення національної конкурентоспроможності» (20–22 жовтня 2011 року Сімферополь, Ялта).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано в 14 працях, серед яких 9 статей у наукових фахових виданнях і тези 5 доповідей на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць складає 3,23 друк. арк., з яких особисто автору належить 3,17 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи складає 167 сторінок комп'ютерного тексту, в тому числі основний текст займає 130 сторінок. Матеріали дисертації проілюстровано 32 рисунками, 27 таблицями та містять 3 додатки. Список використаних джерел налічує 196 найменувань.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Закон України «Про захист економічної конкуренції» №2210-III від 11 січня 2001 року (зі змінами і доповненнями 2003-2012 років) [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №12. – Ст. 64. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2210-14/page>
- 2 Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия, практика [Текст] / Г. Азоев. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.
- 3 Академия рынка: Маркетинг [Текст] / А. Дайан, Ф. Букерель, А. Оливье, Р. Урсе [и др.]; Пер с франц. под ред. А. Г. Худокормов. – М.: Экономика, 1993. – 571 с.
- 4 Алексунин В.А. Международный маркетинг: учебное пособие [Текст] / В. А. Алексунин. – М.: Издательский Дом «Дашков и Ко», 2000. – 160 с.
- 5 Ансофф И. Новая корпоративная стратегия [Текст] / И. Ансофф, Э. Дж. Макдоннелл; Пер. с англ. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 416 с.
- 6 Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізми реалізації: монографія [Текст] / Л. Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 275 с.
- 7 Ахматова М. Теоретические модели конкурентоспособности [Текст] / М. Ахматова, Е. Попов // Маркетинг. – 2003. – №4 (71). – С. 25-38.
- 8 Балабанова Л. В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: стратегічний підхід [Текст] / Л. В. Балабанова. В. В. Холод. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 294 с.
- 9 Балабанова Л. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник [Текст] / Л. В. Балабанова, Г. В. Кривенко, І. В. Балабанова. – К.: Центр учбової літератури, 2003. – 256 с.
- 10 Балиев А. Вагончик тронется [Электронный ресурс] / А. Балиев // Российская Бизнес-газета. – 2009. – №722(38). – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2009/10/06/transport.html>

11 Барабась Д. О. Концепція ключових факторів успіху підприємств як методологічна основа дослідження їх конкурентоспроможності [Текст] / Д. О. Барабась // Проблеми науки. – 2002. – №11. – С. 52-55.

12 Басаков М. И. Сертификация продукции и услуг с основами стандартизации и метрологии: учебное пособие [Текст] / М. И. Басаков. – Ростов н/Д.: МарТ, 2000. – 256 с.

13 Басовкий Л. Е. Управление качеством: учебник [Текст] / Л. Е. Басовкий, В. Б. Протасьев. – М.: ИНФРА, 2001. – 212 с.

14 Баумгартен Л. В. Анализ методов определения конкурентоспособности организаций и продукции [Текст] / Л. В. Баумгартен // Маркетинг в России и за рубежом. – 2005. – №4 (48). – С. 72-85.

15 Берега В. В. Социально-адекватный менеджмент (в поисках новой парадигмы): монография [Текст] / В. В. Берега. – К.: Издательский центр «Академия», 2001. – 272 с.

16 Бичківський Р. В. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: підручник [Текст] / Р. В. Бичківський, П. Г. Столярчук, П. Р. Гамула. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 560 с.

17 Бичківський Р. Управління якістю: навчальний посібник [Текст] / Р. Бичківський. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2000. – 329 с.

18 Богуслаев В. А. Система качества промышленного предприятия [Текст] / В. А. Богуслаев. – Запоріжжя: АТ «Мотор Січ», 1996. – 182 с.

19 Борисенко З. М. Основы конкурентной политики: підручник [Текст] / З. М. Борисенко. – К.: Таксон, 2004. – 704 с.

20 Вайсман В. А. Основные принципы конкурентоспособности субъекта хозяйствования [Текст] / В. А. Вайсман // Економіка і держава. – 2004. – №7. – С. 26-31.

21 Вакуленко А. В. Управління якістю: навчально-методичний

посібник для самостійного вивчення дисципліни [Текст] / А. В. Вакуленко. – К.: КНЕУ, 2004. – 167 с.

22 Василенко В. О. Виробничий (операційний) менеджмент: навчальний посібник [Текст] / [Василенко В. О. Ткаченко Т. І.]; за ред. В. О. Василенка. – К.: ЦУЛ, 2003. – 532с.

23 Вітлінський В. В. Моделювання економіки: навчальний посібник [Текст] / В. В. Вітлінський. – [2-ге вид., без змін.]. – К.: КНЕУ, 2007. – 408 с.

24 Воронкова А. Е. Моделювання управління конкурентоспроможністю підприємства: монографія [Текст] / А. Е. Воронкова, С. К. Рамазанов, О. В. Родіонов. – Луганськ: Видавництво СНУ ім. В. Даля, 2005. – 368 с.

25 Воронов А. А. Факторы и методы измерения конкурентоспособности машиностроительных отраслей и регионов в современных условиях хозяйствования [Текст] / А. А. Воронов, О. Н. Валькович // Машиностроитель. – 2003. – №4. – С. 18-22.

26 Воронов А. Конкуренция в XXI веке [Текст] / А. Воронов // Маркетинг. – 2001. – №5. – С. 16-24.

27 Всеобщее управление качеством: учебник [для вузов] / [Глудкин О. П., Горбунов Н. М., Гуров А. И., Зорин Ю. В.]; под ред. О. П. Глудкина. – М.: Радио и связь, 1999. – 600 с.

28 Гарбацевич С. Л. Организационно-экономический механизм обеспечения конкурентоспособности предприятий Республики Беларусь: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук [Текст] / С. Л. Гарбацевич. – Минск, 2002. – 20 с.

29 Герчикова И. Н. Менеджмент: учебник / И. Н. Герчикова. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 501 с.

30 Главный вопрос для перевозчиком в 2011 году: где взять вагоны? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ukrbascompany.at.ua/news/06_01_11_glavnyj_vopros_dlja_perevozchikov_v_2011_godu_gde_vzjat_vagony/2011-01-06-687

31 Гненний М. В. Необхідність та сутність управління робочим часом [Текст] / М. В. Гненний // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2009. – №26. – С. 224-226.

32 Гненний М. В. Оцінка збитків, завданих пошкодженням вагонів [Текст] / М. В. Гненний, О. М. Гненний // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна. – Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна. – 2011. – Вип. 40. – С. 272-276.

33 Гненний Н. В. Определение ликвидной стоимости имущества [Текст] / Н. В. Гненний, О. Н. Гненний // Проблеми економіки транспорту: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ. – 2011. – №1. – С. 29-33

34 Гребнев Е. Т. Анализ конкурентоспособности продукции [Текст] / Е. Т. Гребнев, Д. Т. Новиков, А. Н. Захаров // Маркетинг в России и за рубежом. – 2002. – №3. – С. 35-37.

35 Грищенко В.В. Управління якістю продукції як фактор конкурентної позиції поліграфічних підприємств / В.В. Грищенко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2008-4/Gryshchenko>.

36 Деминг У. Э. Лекция перед японскими менеджерами в 1950 г. [Текст] / У. Э. Деминг; пер. с англ. Ю. П. Адлера, В. Л. Шпера // Методы менеджмента качества. – 2000. – №10. – С. 24-29.

37 Дикань В. Л. Економіка підприємства: підручник [Текст] / В. Л. Дикань, І. М. Писаревський. – Харків: ХФВ «Транспорт України», 2001. – 200 с.

38 Дикань В. Л. Економічний механізм підприємства: навчальний посібник [Текст] / В. Л. Дикань, І. М. Писаревський. – Харків: ХФВ «Транспорт України», 2002. – 128 с.

39 Дикань В. Л. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / В. Л. Дикань, Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2011. – № 36. – С. 100-105.

40 Дикань В. Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятия: монография [Текст] / В. Л. Дикань. – Харьков: Основа, 1995. – 160 с.

41 Дикань В. Л. Реформирование экономики Украины и конкурентоустойчивость предприятий: монография [Текст] / В. Л. Дикань. – Харьков: Основа, 1997. – 345 с.

42 Дикань В. Л. Сучасні системи управління якістю продукції [Текст] / В. Л. Дикань, Н. М. Лисьонкова // Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник наукових праць. – Харків: УкрДАЗТ. – 2005. – №12. – С. 229-234.

43 Дикань В. Л. Технология машиностроения: учебное пособие для экономистов [Текст] / В. Л. Дикань, Ю. Е. Калабухин, В. А. Мельник. – Харьков: ООО «Олант», 2005. – 160 с.

44 Дикань В. Управління якістю як фактор підвищення конкурентоспроможності продукції [Текст] / В. Дикань // Економіка України. – 1996. – №1. – С. 43-48.

45 Довідник основних показників роботи залізниць України: за станом 2000-2010 роки / Під кер. Н.В. Котіль. – К.: Міністерство транспорту і зв'язку України, Укрзалізниця, 2011. – 55 с.

46 Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник [Текст] / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

47 Економіка США як локомотив та барометр світового господарського поступу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.soskin.info/ea/2007/7-8/200702.html>.

48 Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1. / Мочерний С. В. [та ін.]. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2000. – 864 с.

49 Ермолов М. О. Почему необходимо оценивать конкурентоспособность фирмы: Как продать ваш товар на внешнем рынке [Текст] / М. О. Ермолов; Под ред. Б.А.Савинова. – М.: Мысль, 1990. – 594 с.

50 Еферин В. П. Оценка конкурентоспособности при маркетинговых

исследованиях [Текст] / В. П. Еферин, В. В. Мотин. – М.: Домодедово, 1993. – 23 с.

51 Єдина транспортна система: навчальний посібник [Текст] / [Соболев Ю. В., Дикань В. Л., Дейнека О. Г., Писаревський І. М., Позднякова Л. О.]. – Харків: ООО «Олант», 2002. – 288 с.

52 Жаковский А. Д. К вопросу оценки систем управления качеством на предприятиях Укрзалізничниці [Текст] / А. Д.Жаковский, В. В.Колбун [та ін.] // Залізничний транспорт України. – 2008. – №2/1. – С. 35-38.

53 Жаковский А. Д. К вопросу оценки систем управления качеством на предприятиях Укрзалізничниці [Текст] / А. Д.Жаковский, В. В.Колбун [та ін.] // Залізничний транспорт України. – 2008. – №2/1.

54 Жаковський О. Д. Про нормативне забезпечення сертифікації продукції на залізничному транспорті [Текст] / О. Д. Жаковський, В. В. Колбун, В. Г. Сиваченко // Сертифікація. Стандартизація. Якість. – 2000. – №3. – С. 35-37.

55 Жаковський О. Д. Сертифікація продукції залізничного транспорту / О. Д. Жаковський, В. В. Колбун, В. Г. Сиченко // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2000. – №2. – С. 41-44.

56 Заруба О. Д. Основи фінансового аналізу та менеджменту: навчальний посібник [Текст] / О. Д. Заруба. – К.: КНЕУ, 2005. – 276 с.

57 Захаров А. Н. Конкурентоспособность предприятия: сущность, методы оценки и механизмы управления [Электронный ресурс] / А. Н. Захаров, А. А. Зокин. – Режим доступа: www.logistics.ru/9/2/i20_64.htm

58 Заходи по підвищенню конкурентоспроможності ВАТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.globalteka.ru/referat/doc_detasls/877.

59 Золотарев А. Н. Повышение продуктивности воспроизводственных процессов (на примере машиностроения): монография [Текст] / А. Н. Золотарев. – Харьков: Издательский дом «ИНЖЭК», 2004. – 172 с.

60 Золотухин Н. Из вопросов управления качеством [Электронный ресурс] / Н. Золотухин, А. Кузнецов // Вопросы экономики. – 2002. – №8. –

С. 31. – Режим доступа к статье:

<http://www.masters.donntu.edu.ua/2004/fem/kildeeva/library/index2.htm>.

61 Иванец В. К. Макротехнологии и обеспечение конкурентоспособности отечественной промышленности [Текст] / В. К. Иванец // Промышленность России. – 2000. – №2. – С. 25-32.

62 Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночной экономики: монография [Текст] / Ю. Б. Иванов. – Х.: ХГЕУ, 1997. – 246 с.

63 Исикава К. Японские методы управления качеством [Текст] / К. Исикава; сокр. пер. с англ. под ред. А. В. Гличева. – М.: Экономика, 1988. – 214 с.

64 Іванілов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни [Текст] / О.С. Іванілов – Х.: Консум, 2008. – 373 с.

65 Калита П. Я. Система всеобщего управления качеством (TQM) [Текст] / П. Я. Калита, Т. И. Сарнавская. – К.: УАК, МЦК «ПРИРОСТ», 1997. – 38 с.

66 Калита П. Я. Системы качества и международные стандарты ИСО серии 9000 [Текст] / П. Я. Калита. – К.: Украинская ассоциация качества, 1996. – 181 с.

67 Качество в истории цивилизации. Эволюция, тенденции и перспективы управления качеством [Текст] / Под ред. Дж. Джурана; пер. с англ. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2004. – 208 с.

68 Кобиляцький Л. С. Управління конкурентоспроможністю: навчальний посібник [Текст] / Л. С. Кобиляцький. – К.: Зовнішня торгівля, 2003. – 304 с.

69 Ковалев В. В. Финансовый анализ [Текст] / В. В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 386 с.

70 Колесніков Д. Машинобудування в Україні за 8 місяців збільшило виробництво на 32,7% [Електронний ресурс] / Д. Колесніков. – Режим

доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/mashinostroenie-ukrainy-za-8-mes-uvelichilo-proizvodstvo-12102010161500>

71 Кондо Й. Управление качеством в масштабах компании: становление и этапы развития [Текст] / Й. Кондо; Пер. с англ. Е. П. Макарова, И. Н. Рыбаков. – Нижний Новгород: СМЦ «Приоритет», 2002. – 252 с.

72 Конкурентоспроможність: країна, регіон, підприємство: збірник [Текст] / Ю. В. Полунєєв (ред.), В. Г. Підвисоцький (упоряд.). – К.: ЛАТ&К, 2006. – 175 с.

73 Конти Т. Качество: упущенная возможность? [Текст] / Т. Конти; пер. с итал. В. Н. Загребельного. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2007. – 216 с.

74 Корецький М. Х. Формування конкурентоспроможності підприємств і ринкових умов [Текст] / М. Х. Корецький // Держава та регіони. – 2005. – №1. – С. 25-29.

75 Король В. Криза і проблеми вагонобудування [Електронний ресурс] / В. Король // Економічна правда. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2008/12/17/173182/>

76 Костусєв О. Розвиток конкурентних відносин в Україні та завдання конкурентної політики на сучасному етапі [Текст] / О. Костусєв // Економіст. – 2004. – №1. – С. 38-41.

77 Котельников Д. І. Управління конкурентоспроможністю: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Текст] / Д. І. Котельников, С. М. Задорожна. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 168 с.

78 Кредісов А. І. Менеджмент для керівників [Текст] / А. І. Кредісов, Є. Г. Ткаченко, В. А. Кредісов. – К.: Товариство «Знання», КОО, 1999. – 556 С.

79 Криворучко О. М. Менеджмент якості на підприємствах автомобільного транспорту: теорія, методологія і практика: монографія

[Текст] / О. М. Криворучко. – Харків: ХНАДУ, 2006. – 404 с.

80 Криворучко О. М. Мотивація якості на підприємстві [Текст] / О. М. Криворучко // Стандартизація. Сертифікація. Якість. – 2007. – №3. – С. 34-39.

81 Криворучко О. М. Сутність і особливості визначення якості менеджменту організацій [Текст] / О. М. Криворучко, В. Г. Шинкаренко // Економіка транспортного комплексу: Збірник наукових праць. – Харків: ХНАДУ, 2007. – Вип. 12. – С. 7-17.

82 Круглов М. И. Стратегическое управление компанией: учебник для студентов вузов обучающихся по экономическим и технологическим специальностям [Текст] / М. И. Круглов. – М.: Русская деловая литература, 1998. – 767 с.

83 Кузьмін О. Є. Управління конкурентоспроможністю підприємства (організації): навчальний посібник [Текст] / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2003. – 188 с.

84 Кулаев Ю. Ф. Економіка залізничного транспорту: навчальний посібник [Текст] / Ю. Ф. Кулаев. – Ніжин: ТОВ „Видавництво „Аспект-Поліграф”, 2006. – 232 с.

85 Кулиш В. И. Современная рыночная экономика. Государственное регулирование экономических процессов: энциклопедический словарь [Текст] / В. И. Кулиш, В. П. Чичиканов. – М.: Издательство РАГС, 2002. – 744 с.

86 Липидиус М. Б. Система экономических критериев интеграции железных дорог в «Пространство 1520» [Текст] / М. Б. Липидиус // Экономика железных дорог. – 2010. – №9. – С. 47-53.

87 Липидус В. А. Всеобщее качество (TQM) в российских компаниях [Текст] / В. А. Липидус. – М.: ОАО «Типография «Новости», 2000. – 432 с.

88 Лифиц И. М. Основы стандартизации, метрологии, сертификации: учебник [Текст] / И. М. Лифиц. – М.: Юрайт, 2004. – 335 с.

89 Лифиц И. М. Формирование и оценка конкурентоспособности товаров и услуг: учебное пособие [Текст] / И. М. Лифиц. – М.: Юрайт-Издат, 2004. – 335 с.

90 Мазур И. И. Управление качеством: учебное пособие [Текст] / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро. – М.: Высшая школа, 2003. – 334 с.

91 Макконнел К. Р. Экономикс: Принципы, проблемы и политика [Текст] / К. Р. Макконнел, С. Л. Брю; Пер. с англ. – М.: Республика, 1992. – 799 с.

92 Мамалига Т. Вагони залишилися без попиту [Електронний ресурс] / Т. Мамалига // Щоденна всеукраїнська газета «День». – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/276014>

93 Маркетинг [Текст] / Під ред. М. Бейкера. – СПб: Питер, 2002. – 1200 с.

94 Марченко Т. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств як засіб ринкового регулювання економіки [Текст] / Т. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №2. – С. 70-75.

95 Маршалл А. Принципы экономической науки [Текст] / А. Маршалл; Пер. с англ. – М.: Издательская группа «Прогресс», 1993. – 267 с.

96 Машнов В. А. Комплексная оценка конкурентоспособности предприятия [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/management/strategy/estimate_competitiveness.shtml.

97 Минько Э. В. Качество и конкурентоспособность [Текст] / Э. В. Минько, М. Л. Кричевский. – СПб.: Питер, 2004. – 268 с.

98 Миронов М. Г. Ваша конкурентоспособность [Текст] / М. Г. Миронов. – М.: Изд-во «Альфа-Пресс», 2004. – 160 с.

99 Михайловська О. В. Операційний менеджмент: навчальний посібник [Текст] / О. В. Михайловська. – К.: Кондор, 2008. – 550 с.

100 Мишин В. Н. Управление качеством: учебное пособие для вузов [Текст] / В. Н. Мишин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 303 с.

101 Моделювання економічної динаміки: навчальний посібник [Текст] /

Г. В. Лавінський, О. С. Пшенишнюк, С. В. Устенко, О. Д. Шарапов. – К.: Атіка, 2006. – 276 с.

102 Момот О. І. Міжнародні та європейські норми і стандарти у сфері технічного регулювання: посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / О. І. Момот. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2007. – 257 с.

103 Момот О. І. Принципи побудови інтегрованих систем управління [Текст] / О. І. Момот // Экологическая безопасность продукции и окружающей среды – потребность общества. – Выпуск № 2. – Киев. – 2004. – С. 31-36.

104 Момот О.І. Менеджмент якості та елементи системи якості: навчальний посібник [Текст] / О. І. Момот. –К.: ЦНЛ, 2007. – 368 с.

105 Мошнов В. А. Комплексная оценка конкурентоспособности предприятия [Электронный ресурс] / В. А. Мошнов. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/management/strategy/estimate_competitiveness.shtml

106 Мурашко М. І. Менеджмент персоналу: навчально-практичний посібник [Текст] / М. І. Мурашко. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2002. – 598 с.

107 Настанови щодо запровадження систем управління якістю: збірник настанов [Текст] / [Віткін Л., Горопацький В., Єршова І., Куспісь В., Мокрицька О., Паракуда В., Сухенко А., Шевчук Т.]. – К.: 2006. – 111 с.

108 Никитин В. А. Управление качеством на базе стандартов ИСО9000:2000. Политика. Оценка. Формирование [Текст] / В. А. Никитин, В. В. Филончева. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2004. – 127 с.

109 Никифоров А. Д. Управление качеством: учебное пособие для вузов [Текст] / А. Д. Никифоров. – М.: Дрофа, 2004. – 720 с.

110 Ноздрева Р. Б. Маркетинг: как побеждать на рынке [Текст] / Р. Б. Ноздрева, Л. И. Цыгичко. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 304 с.

111 Огвоздин В. Ю. Управление качеством. Основы теории и практики: учебное пособие [Текст] / В. Ю. Огвоздин. – М.: Дело и сервис, 2002. – 160 с.

112 Окрепилов В. В. Управление качеством: учебник [Текст] / В. В. Окрепилов. – [3-е изд., доп. и перераб.]. – СПб.: Наука, 2000. – 912 с.

113 Основи метрології, стандартизації та контролю якості: навчальний посібник [Текст] / [Величко О.М., Дудич І.І., Дюрічку К., Молнар Ш.Б.]. – Ужгород-Ніредьгаза: Видавничий центр УжДУ, 2000. – 233 с.

114 Островский Г. Конкурентоспособность предприятия как объект управления [Текст] / Г. Островский // Консультант директора. – 2001. – №20. – С. 34-36.

115 Перцовский Н. И. Международный маркетинг: учебное пособие [Текст] / Н. И. Перцовский, И. А. Спиридонов, С. В. Барсукова; Под ред. Н. И. Перцовского. – М.: Высшая школа, 2001. – 239 с.

116 Підвищення конкурентоспроможності економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niurr.gov.ua/ukr/econom/vzaem>.

117 Піддубний І. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник [Текст] / І. О. Піддубний, А. І. Піддубна. – Х.: ВД «Інжек», 2006. – 270 с.

118 Податкова система Німеччини, Франції, Швеції та США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat.repetitor.ua>

119 Позняк С. В. Конкурентні переваги і конкурентоспроможність [Текст] / С. В. Позняк // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – №1. – С. 50-53.

120 Пономарьова Т. В. Виділення факторів підвищення конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств України / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2005. – №12. – С. 206-210.

121 Пономарьова Т. В. Визначення місця системи управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств у системі управління підприємством / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2010. – №32. – С. 247-249.

122 Пономарьова Т. В. Вплив світової фінансової кризи на стан та взаємодію залізничного та металургійного комплексів України / Т. В. Пономарьова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2009. – №851. – С. 105-111.

123 Пономарьова Т. В. Життєздатність вітчизняних залізничних підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів / Т. В. Пономарьова // Україна в системі світових економічних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 17 – 18 грудня 2009 р. – Харків: МСУ, 2009. – С. 154-155.

124 Пономарьова Т. В. Конкурентоспроможність українських підприємств залізничного машинобудування на міжнародних ринках / Т. В. Пономарьова // Управлінські аспекти підвищення національної конкурентоспроможності: матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф., Сімферополь, Ялта, 20 – 22 жовтня 2011 р. – Сімферополь: Кримський інститут бізнесу УЕУ, 2011 р. – С. 82-85.

125 Пономарьова Т. В. Підходи до впровадження системи менеджменту якості на вагонобудівних підприємствах / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. – №24. – С. 75-78.

126 Пономарьова Т. В. Побудова організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю вагонобудівних підприємств / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2005. – №№9-10. – С. 319-322.

127 Пономарьова Т. В. Розробка конкурентної стратегії підприємства на зовнішньому ринку / Т. В. Пономарьова // Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. конф., Коктебель, 30 травня – 4 червня 2011 р. – Харків: УкрДАЗТ, 2011. – С. 125-127.

128 Пономарьова Т. В. Статистичний аналіз динаміки та географічної структури експорту металопродукції України за 2002-2003 роки /

Т. В. Пономарьова // Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку в умовах ринкових перетворень: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. студ., асп. і мол. учених у рамках Каразінських читань, присвячених 200-річчю від дня заснування Харківського університету, Харків, 16 – 17 квітня 2004 р. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – С. 24-26.

129 Пономарьова Т. В. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств транспортного машинобудування / Т. В. Пономарьова // Проблеми соціально-економічного розвитку України: досвід, перспективи, інновації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. студ., асп. і мол. учених, Харків, 15 – 16 квітня 2011 р. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 229-230.

130 Пономарьова Т. В. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства» / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2003. – №4. – С. 66-70.

131 Пономарьова Т. В. Фактор якості у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2004. – №№5-6. – С. 200-206.

132 Пономарьова Т. В. Функціонування системи менеджменту якості на вагонобудівних підприємствах України / Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2009. – №26. – С. 34-39.

133 Портер М. Конкуренція [Текст] / М. Портер. – [2-е изд.]. – М.; СПб.; К.: Вільямс, 2006. – 608 с.

134 Пояснювальна записка до наказу Міністерства транспорту і зв'язку України «Про індексацію тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uz.gov.ua/?f=Doc.View&p=nakaz_10012008.1&lng=uk

135 Проблеми конкурентоспроможності товаровиробників на товарних

ринках [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://referaty.net.ua/referaty/referat_21499.html.

136 Проблеми українського вагонобудування – вагон і маленький візок [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://investory.com.ua/products_services/sectors/machinery

137 Путін обкладе митом дешеві українські вагони [Електронний ресурс] // Економічна правда. – Режим доступу:
<http://www.epravda.com.ua/news/2011/02/22/273081/>

138 Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – [4-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 480 с.

139 Рубин Ю. Б. Теория и практика предпринимательской конкуренции: учебник [Текст] / Ю. Б. Рубин. – [6-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Маркет ДС, 2007. – 608 с.

140 Рубин Ю. Стратегии конкурентного поведения субъектов предпринимательства: поиск рационального выбора [Текст] / Ю. Рубин // Общество и экономика. – 2005. – №2. – С. 65-83.

141 Рыночная экономика: ученик [Текст] / А. Д. Смирнов, В. Ф. Максимова, И. В. Малькова [и др.]; Под ред. А. Д. Смирнова. – М.: Соминтек, 1992. – 160 с.

142 Сидоренко О. США, Швейцарія та Данія очолили рейтинг ВЕФ за індексом глобальної конкурентоспроможності / О. Сидоренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/control/>.

143 Скударь Г. М. Управление конкурентоспособностью крупного акционерного общества: проблемы и решения [Текст] / Г. М. Скударь. – К.: Наукова думка, 1999. – 496 с.

144 Смолін І. В. Конкурентоспроможність підприємств: навчальний посібник [Текст] / І. В. Смолін. – К.: КНЕУ, 2006. – 204 с.

145 Соколова Л. В. Конкурентоспособность предприятия и критерии её оценки [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://masters.donntu.edu.ua/2004/fem/ustimenko/library/literatura10.htm>

146 Спиридонов И. А. Международная конкуренция и пути повышения конкурентоспособности экономики России: учебное пособие [Текст] / И. А. Спиридонов. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 170 с.

147 Стандартизация и управление качеством продукции: учебник для вузов [Текст] / В. А. Швандар [и др.]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 487 с.

148 Суворов А. И. Понятие конкурентоспособности предприятия [Электронный ресурс] / А. И. Суворов, Б. Ф. Фомин. – Режим доступа: http://www.big.spb.ru/publications/other/strategy/competitive_ability_of_company.shtml

149 Сумець О. М. Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства: навчально-практичний посібник [Текст] / О. М. Сумець, О. Є. Сомова, Е. Ф. Пеліхов. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: Професіонал, 2003. – 279 с.

150 Сучасні концепції менеджменту: навчальний посібник [Текст] / за ред. д.е.н., проф. Л. І. Федулової. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 536 с.

151 Таран В. А. Маркетинг и конкуренция – путь интеграции в мировую экономику [Текст] / В. А. Таран. – Н.-Новгород: Волго-Вятское книжное издательство, 1997. – 178с.

152 Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємств: навчальний посібник [Текст] / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. – [3-те вид.]. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.

153 Трубилин А. Конкурентоспособность – главный фактор эффективного производства [Текст] / А. Трубилин // АПК: экономика, управление. – 2002. – №12. – С. 39-46.

154 Українська Л. О. Методичні основи формування системи управління розвитком персоналу підприємства [Текст] / Л.О.Українська, О.В.Курінний // Вісники економіки транспорту і промисловості. – Х.: УкрДАЗТ. – 2009. – №28. – С. 198-202.

155 Українська Л. О. Міжнародні стандарти, системи управління

якістю – стратегічні орієнтири підвищення [Текст] / Л. О. Українська // Вісники економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ. – 2005. – №11. – С. 88-92.

156 Управление качеством на промышленном предприятии [Текст] / [Бастрыкин Д. В., Евсейчев А. И., Нижегородов Е. В., Румянцев Е. К., Сизикин А. Ю., Торбина О. И.]; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. Б. И. Герасимова. – М.: «Издательство Машиностроение-1», 2006. – 204 с.

157 Управление качеством на промышленном предприятии [Текст] / Д. В. Бастрыкин [и пр.]. – М.: «Издательство машиностроение-1», 2006. – 204 с.

158 Управление качеством, персоналом и логистика в машиностроении [Текст] / [Биктимиров Р., Гречишников В., Дырин С., Гумеров А.]. – СПб: Питер, 2005. – 256 с.

159 Управління якістю продукції [Текст] / [Запунний О. Й., Запунний О. Д., Полуда І. В., Савченко С. М., Немцов В. Д.]. – К.: Київський політехнічний інститут, 1998. – 134 с.

160 Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент [Текст] / Р. А. Фатхутдинов. – М.: Экономика, 2002. – 512 с.

161 Фатхутдинов Р. А. Организация производства: учебник [Текст] / Р. А. Фатхутдинов. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 672 с.

162 Фатхутдинов Р. А. Стратегическая конкурентоспособность: учебник [Текст] / Р. А. Фатхутдинов. – М.: Экономика, 2005. – 504 с.

163 Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации: учебное пособие [Текст] / Р. А. Фатхутдинов. – М.: Эксмо, 2004. – 544 с.

164 Фейгенбаум А. Контроль качества продукции [Текст] / А. Фейгенбаум. – М.: Экономика, 1986. – 235 с.

165 Философия качества по Тагути [Текст]; Пер. с англ. // Серия «Все о качестве. Зарубежный опыт». – Выпуск 6. – 1997. – 17 с.

166 Фомичев С. К. Основы управления качеством: учебное пособие / С. К. Фомичев, А. А. Старостина, Н. И. Скрябина. – К.: МАУП, 2000. – 196 с.

167 Функции и задачи стандартизации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pompred.ru/func_stand.php.

168 Харрингтон Д. Х. Управление качеством в американских корпорациях [Текст] / Д. Х. Харрингтон; сокр. пер. с англ. под ред. Л. А. Конарева. – М.: Экономика, 1990. – 272 с.

169 Цебрин Ю. И. Управление качеством: учебное пособие [Текст] / Ю. И. Цебрин. – Таганрог: Издательство ТРТУ, 2004. – 174 с.

170 Цыган Б. Г. Состояние и тенденции развития грузового вагоностроения [Текст] / Б. Г. Цыган, А. Б. Цыган // Вагонный парк. – 2008. – №9. – С. 24-28.

171 Шадрин А. Качество, конкурентоспособность, менталитет, сертификация [Текст] / А. Шадрин // Стандарты и качество. – №6. – 2002. – С. 68-73.

172 Шаповал М. І. Менеджмент якості: підручник [Текст] / М. І. Шаповал. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2003. – 475 с.

173 Шаповал М. І. Менеджмент якості: підручник [Текст] / М. І. Шаповал. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2001 – 475 с.

174 Шаповал М. І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації: підручник [Текст] / М. І. Шаповал. – К.: Товариство «Знання», 1997. – 152 с.

175 Швандар В. А. Стандартизация и управление качеством продукции: учебник для вузов [Текст] / В. А. Швандар [и др.]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 487 с.

176 Швеція [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://news2.ukrinform.com/Sweden/econom.html>.

177 Шевченко Л. С. Конкурентное управление: учебное пособие [Текст] / Л. С. Шевченко. – Харьков: Эспада, 2004. – 520 с.

178 Шевченко О. Л. Якість і конкурентоспроможність продукції, їх

місце в стратегії маркетингу [Текст] / О. Л. Шевченко// Стратегія економічного розвитку України: науковий збірник. – Вип. 4. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 208-216.

179 Шеремет А. Д. Финансы предприятий [Текст] / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 403 с.

180 Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник [Текст] / З. Є. Шершньова. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.

181 Шинкаренко В. Г. Оценка и анализ конкурентоспособности и качества автотранспортных услуг [Текст] / В. Г. Шинкаренко, О. Н. Криворучко. – Харьков: ХНАДУ, 2001. – 22с.

182 Шинкаренко В. Г. Процесс мотивации качества в организации [Текст] / В. Г. Шинкаренко, О. Н. Криворучко // Україна: аспекти праці. – 2005. – №1. – 2006. – С. 36-41.

183 Шинкаренко В. Г. Формирование объектов при исследовании систем управления [Текст] / В. Г. Шинкаренко, О. Н. Криворучко // Економіка транспортного комплексу: збірник наукових праць. – Випуск 4. – Харків: ХНАДУ. – 2001. – С. 5-11.

184 Экономика железнодорожного транспорта: учебник для вузов железнодорожного транспорта [Текст] / И. В. Белов, Н. Т. Терешина, В. Г. Галабурда [и др.]; под ред. Н. П. Терешиной, Б. М. Лapidуса, М. Ф. Трихункова. – М.: УМК МПС России, 2001. – 600 с.

185 Экономика труда: учебник для вузов по специальности «Экономика и социология труда [Текст] / Л. И. Жуков, Л. А. Костин, Б. М. Генкин [и др.]; под ред. Г. Р. Погосяна, Л. И. Жукова. – М.: Экономика, 1991. – 303 с.

187 Экономика труда: учебное пособие [Текст]/ В. Л. Дикань, Ю. Н. Юрченко, А. Г. Дейнека, И. В. Воловельская. – Харьков: ООО «Олант», 2003. – 120 с.

188 Экономические теории качества: генезис теории и практики системного подхода [Текст] / Под ред. Б. И. Герасимова. – Тамбов:

Издательство Тамбовского государственного технического университета, 2001. – 147 с.

189 Юданов А. Ю. Конкуренция: теория и практика: учебно-практическое пособие [Текст] / А. Ю. Юданов. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: Ассоциация авторов и издателей «Тандем», «ГНОМ-ПРЕСС», 2001. – 384 с.

190 Юровский Б. Планирование основных показателей работы предприятия и экономическое обоснование цен на продукцию / Б. Юровский. – Харьков: Центр «Консульт», 2007. – 368 с.

191 Юрьева Т.В. Социальная рыночная экономика [Текст] / Т. В. Юрьева. – М.: Русская Деловая Литература, 1999. – 416 с.

192 Яркина Т. В. Основы экономики предприятия: Учебное пособие для студентов вузов и средних специальных заведений экономического направления, специалистов-практиков [Электронный ресурс] / Т. В. Яркина. – Режим доступа к книге: <http://www.appraiser.ru/default.aspx?SectionID=217>)

193 ISO 9001 для малих підприємств. Що робити?: посібник / [Горопадський В., Єршова І., Паракуда В., Сухенко А., Тройнін Ю.]. – Львів: 2004. –106 с.

194 Kastens M. Long-Range Planung for Your Business. –N.Y. – 1976.- p. 52-53.

195 Palay N. The Managers Guide to Competitive Marketing Strategies. – N.Y. – 1989. – p. 81-82.

196 TQM XXI. Проблемы, опыт, перспективы. – Выпуск 1. – Академия проблем качества России; АО “ТБК Интерсифика”. – 1997. – 176 с.